

Федорук О.О.
магістрантка групи МСР-21
факультет педагогіки і психології
ТНПУ імені В. Гнатюка
Науковий керівник
Главацька О. Л. к. п. н., доцент

ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЯК МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ У МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Актуальність теми дослідження. Студентське самоврядування відіграє значну роль у житті сучасної молоді, відстоюванні прав та інтересів студентів, виховання та розвитку їх лідерських якостей, організації раціонального та різнопланового дозвілля. Воно охоплює усі можливі сфери життєдіяльності закладу вищої освіти: навчально-виховну, науково-дослідну, спортивно-оздоровчу, дозвіллеву тощо. Студентське самоврядування є важливим фактором, який спрямований на забезпечення виконання студентами власних обов'язків та відповідальності за доручену справу, зростання соціальної активності молоді і формування чіткої громадянської позиції, виховання духовності й загальної культури особистості, забезпечення гармонійного розвитку майбутнього фахівця та керівника [4, с. 13].

Для сучасного суспільства характерним є ускладнення вимог до рівня підготовки фахівців соціальної сфери, адже роль соціального працівника сьогодні не зводиться лише до носія окремих соціальних функцій. Тому, ідеальний кваліфікований соціальний працівник у загальному вигляді має виглядати гармонійно розвиненим, соціально активним, з конкретним духовно-творчим потенціалом, який здатен вирішувати проблеми та швидко пристосовуватися до нових соціальних умов. Тому, управлінська культура є одним із головних компонентів підготовки майбутніх фахівців, оскільки розглядається як феномен особистісного й соціального значення.

Метою статті є вивчення роботи органів студентського

самоврядування у закладі вищої освіти і обґрунтування його ролі у формуванні управлінської культури майбутніх соціальних працівників.

Виклад основного матеріалу. У зв'язку зі зростанням суспільних вимог до формування активної творчої особистості, здатної знайти власне місце в житті, самовизначитися та реалізувати себе, особливого значення набуває проблема ефективної соціальної самореалізації студентів. Одним із визначальних чинників, які суттєво впливають на процес особистісного становлення сучасних студентів, є громадська діяльність органів студентського самоврядування у закладі вищої освіти.

Діяльність органів студентського самоврядування у закладі вищої освіти визнається міжнародною спільнотою й закріплені в міжнародних законодавчих документах, зокрема, в комюніке Всесвітньої конференції з вищої освіти «Нова динаміка вищої освіти і науки для соціальної зміни й розвитку» (ЮНЕСКО, Париж, 5-8 липня 2009 р.), де прямо йдеться про «забезпечення активної участі студентів в академічному житті, зі свободою висловлювання та правом організації» [1, с. 132].

Розглядаючи систему студентського самоврядування закладів вищої освіти як спосіб інтеграції складових частин підготовки майбутнього фахівця в єдине ціле, Пономаренко Т. О. зазначає, що воно є «чинником, умовою й засобом професійного становлення» [5, с. 101]. Саме під час діяльності в органах студентського самоврядування студенти опиняються в умовах, максимально наближених не тільки до майбутньої професійної діяльності, а й до творчої, інноваційної, моделюючої діяльності, спрямованої на вдосконалення освітньо-виховного процесу. Як вважає О. Ступак, студентське самоврядування дозволяє залучити енергію молоді на вдосконалення навчального процесу й водночас уникати будь-якого суб'єктивізму в прийнятті рішень керівництвом [3, с. 15].

Проведені дослідження показують, що студентське самоврядування є важливим механізмом розвитку лідерських якостей студентів, формування в молоді національно-громадянської позиції, соціальної активності та управлінської культури [7, с. 244].

Через систему органів самоврядування студенти взаємодіють з широким колом особистостей, різних за політичними поглядами, знайомляться з особливостями та закономірностями функціонування й розвитку соціальних інститутів, що, в свою чергу, сприяє успішному процесу їх соціалізації, формуванню управлінської культури. Беручи участь у діяльності органів студентського самоврядування з підготовки та проведення культурно-масових заходів національно-патріотичного змісту, студентська молодь засвоює надбання української культури, розвиває лідерські й організаторські вміння [2, с. 38].

Наукові дослідження свідчать, що студенти удосконалюють навички планування й організації діяльності, вчать її аналізувати, створювати команду, зацікавлену в проекті, залучати додаткові ресурси, знаходити спільну мову з опонентами, приймати управлінські рішення. Загалом, ефективне формування управлінської культури студентів відбувається, насамперед, у процесі активної соціальної діяльності, а це, своєю чергою, позитивно впливає на рівень їхнього управлінського мислення [4, с 14].

Слід зазначити, що у науковій літературі поняття «управлінська культура» визначається як сукупність професійних знань, умінь та навичок, особистих якостей керівника, що дозволяє ефективно здійснювати управлінську діяльність на основі постійного самовдосконалення [7, с. 243]. Науковці розглядають її як якісну сторону управлінської діяльності (О.Ступак, Т. Пономаренко та ін.) [7; 5].

Управлінська культура, в контексті роботи соціального працівника розглядається як сукупність знань, умінь та навичок необхідних для координації та ефективної взаємодії з клієнтом у процесі вирішення його проблем та безпосереднього задоволення потреб. Соціальний працівник на рівні «соціальний працівник-клієнт» виконує роль керівника, менеджера, організатора, саме тому він повинен володіти високою управлінською культурою та вмінням організувати управлінську діяльність.

Однак, для того щоб досягнути високого рівня управлінської культури необхідно не тільки володіти теоретичними знаннями про сутність управління, а й навчитися застосовувати їх на практиці. Тож студентське самоврядування – це винятково

успішна форма формування управлінської культури в майбутніх фахівців соціальної сфери. Адже, відповідно до Закону України «Про вищу Освіту» [6, с. 84], студентське самоврядування – це право і можливість студентів вирішувати питання навчання і побуту, захисту прав та інтересів студентів, а також брати участь в управлінні вищим навчальним закладом.

Висновок. Діяльність студентів в органах студентського самоврядування спрямоване на підготовку якісно нового фахівця соціальної роботи, готового до роботи у сучасних умовах, здатного вільно адаптуватися до соціальних інновацій в роботі соціальних установ, служб та організацій. Особливості діяльності студентів під час роботи в органах студентського самоврядування має широкий спектр можливостей для розвитку особистості, виховання перспективного професіонала, керівника, менеджера здатного сміливо приймати самостійні рішення. Все це формує самостійне мислення, організаторські, комунікативні та управлінські здібності, соціальну активність, що є невід’ємною умовою формування управлінської культури майбутнього соціального працівника, професіонала своєї справи. Саме тому діяльність студентів в органах студентського самоврядування є одним із ефективних засобів формування управлінських якостей та управлінської культури загалом.

Список використаних джерел:

1. Вильданова Ф. З. Образовательное пространство как источник саморазвития личности студента. *Прикладная психология*. 2002. № 5-6. С.131-134.
2. Зубенко Н. Ю., Сухова Е. И. Формирование профессиональной компетентности студентов педагогического колледжа в процессе студенческого самоуправления. *Компетентностный подход в обучении*. № 11. 2010. С. 37-39.
3. Маури А А. Формирование управленческой культуры будущих менеджеров в вузе: автореф. дис. на соискание уч. степени канд. пед. наук: 13.00.08. Нижний Новгород, 2009. 20 с.
4. Польова Т. В. Роль студентського самоврядування у формуванні всебічно розвиненої особистості. *Збірник наукових праць*. № 4. Харків, 2012. С. 13-14.
5. Пономаренко Т. О. Теоретичні засади культури відповідального управління дошкільною освітою: монографія. Луганськ: Вид-во ДЗ

- «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2008. 272 с.
6. Про вищу освіту: Закон України від 17.01.2002 № 2984-ІІ. *Вища освіта в Україні. Нормативно-правове регулювання. Нормативний збірник* / за заг. ред. Степка М. Ф., Горбунової Л. М. К.: ФОРУМ, 2007. Т. 1. С. 81-94.
7. Ступак О. Ю. Особливості формування управлінської культури студентів педагогічних ВНЗ у діяльності органів студентського самоврядування. *Наука і освіта*. № 7. 2010. С. 242-244.

Чисельська В. Л.
магістрантка групи мСР-21
факультет педагогіки і психології
ТНПУ імені В. Гнатюка
Науковий керівник:
Калаур С. М., д. п. н., професор

ПРОФІЛАКТИКА ТА ПОДОЛАННЯ ЯВИЩА БУЛІНГУ В УЧНІВСЬКОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Актуальність теми дослідження. У наш час термін «булінг» часто зустрічається у тематиці навчальних закладів. Гостро постає проблема міжособистісної взаємодії дітей, а зокрема підлітків. Сьогоднішня характеризується постійним трансформуванням та реформуванням системи освіти. Діти, особливо старшокласники, живуть у постійному стресі та напрузі. Через такий стан ризик спричинення булінгу зростає в рази. Таке середовище, яке має властивість змінюватись щодня, не дозволяє молоді в повній мірі всебічно розвиватись. Відтак, допомога з боку дорослих необхідна молоді, особливо в тих випадках, коли дитина опиняється у важкій ситуації в соціальному колективі.

У ході вивчення наукової літератури було встановлено, що наукова дефініція «булінг» тісно пов'язана із такими явищами як:

– насильство – умисний фізичний чи психічний, вплив однієї особи на іншу, проти її волі, що спричиняє цій особі фізичну, моральну, майнову шкоду, або містить у собі загрозу заподіяння зазначеної шкоди зі злочинною метою [2];

– агресія – індивідуальна чи колективна поведінка або дія,